AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3232/2022. (V. 11.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.III.37.373/2021/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

[1] 1. A jogi képviselővel eljáró természetes személy indítványozó (jogi képviselő: dr. Toldi Ibolya Anikó ügyvéd) alkotmányjogi panaszt terjesztett elő az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján, melyben a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.III.37.373/2021/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, a Budapest Környéki Törvényszék 6.K.702.531/2020/10. számú ítéletére is kiterjedő hatállyal.

[2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló jogvita lényege az alábbiak szerint foglalható össze. Az indítványozó (az alapügy felperese) és volt felesége házasságából 2009-ben egy gyermek született. A felek 2015 januárjában, a házasság felbontása során a Balassagyarmati Járásbíróságon egyezséget kötöttek többek között a gyermekelhelyezésről és az apai kapcsolattartásról, amelyet a Balassagyarmati Járásbíróság 4.P.20.573/2014/23.I. számú végzésével jóváhagyott. Az alperes édesanya 2020. február 10. napján a Nógrád Megyei Kormányhivatal Balassagyarmati Járási Hivatala előtt jegyzőkönyvben kérte az apai kapcsolattartás korlátozását, amit azzal indokolt, hogy az apai kapcsolattartásokkal összefüggésben a gyermek pszichés tüneteket produkált. Az indítványozó kizárás iránti kérelmet terjesztett elő a kormányhivatallal szemben az édesanya munkakapcsolatból származó elfogultsága okán. A Nógrád Megyei Kormányhivatal Balassagyarmati Járási Hivatala 2020. március 11-én kelt NO-01/GYAM/381-12/2020. számú végzésével felfüggesztette az apai kapcsolattartás végrehajtását a kapcsolattartás korlátozására indult eljárást lezáró határozat véglegessé válásáig, majd 2020. március 18. napján az az iratokat az indítványozó kizárás iránti kérelmére tekintettel áttette a Rétsági Járási Hivatalhoz. Az indítványozó az alapi kapcsolattartás végrehajtását felfüggesztő végzés ellen fellebbezést nyújtott be. A Nógrád Megyei Kormányhivatal az elsőfokú végzést – az indokolás megváltoztatásával – NO/SZGYO/000296-2/2020. számú végzésével helybenhagyta.

[3] Az indítványozó a végzés ellen keresetet nyújtott be, keresetében kérte a döntés megsemmisítését. A Budapest Környéki Törvényszék 2021. február 16. napján kelt, 6.K.702.531/2020/10. számú ítéletével az indítványozó keresetét elutasította. Döntésében hangsúlyozta, hogy a kormányhivatal és az elsőfokú gyámhatóság teljeskörűen feltárta a tényállást, meghallgatta a kiskorú gyermeket, akinek meghallgatására az édesanya jelenléte nélkül került sor, pszichológiai szakértői véleményt szerzett be, illetve meghallgatta volna a szülőket is, az indítványozó azonban nem kívánt nyilatkozatot tenni. A bíróság a gyermek nyilatkozata, valamint a pszichológiai vélemény alapján megállapította, hogy az indítványozó az édesanyát és családját kritikai megjegyzésekkel illette, amely alkalmas volt arra, hogy a gyermek egészséges fejlődésére negatív hatással legyen. A fentiek alapján az ítélet szerint egyértelműen megállapítható volt az indítványozó felróható magatartása, valamint az, hogy a kapcsolattartás jogával a gyermek, illetve a gyermeket nevelő személy sérelmére visszaélt. A Budapest Környéki Törvényszék szerint a hatóság tehát megalapozottan jutott arra a következtetésre, hogy a kapcsolattartást felfüggeszti addig, amíg a folyamatban lévő kapcsolattartás megváltoztatására irányuló kérelem tárgyában hozandó döntés véglegessé válik (Budapest Környéki Törvényszék ítélete, 4. oldal).

[4] Az indítványozó ezt követően nyújtotta be felülvizsgálati kérelmét a Kúriához. A Kúria 2021. május 19. napján meghozott Kfv.III.37.373/2021/2. számú végzésével a felülvizsgálati kérelem befogadását megtagadta. A Kúria kiemelte, hogy az indítványozó kizárólag általánosságban utalt alapvető eljárási jogának sérelmére, konkrétan nem jelölte meg, hogy ezen alapvető eljárási jogsérelem miben áll. A Kúria hangsúlyozta továbbá, hogy a bírósági eljárás tárgya kizárólag a hatóság kapcsolattartást felfüggesztő végzése, amely a kapcsolattartást

megváltoztató eljárás befejeztével hatályát vesztette. Időközben a Rétsági Járási Hivatal ugyanis az édesanya folyamatos apai kapcsolattartás részbeni megváltoztatása, valamint az időszakos és a telefonos kapcsolattartás korlátozására irányuló kérelmét elutasította (Kúriai végzés, Indokolás [29]).

[5] 1.2. A Kúria végzésével szemben az indítványozó terjesztett elő alkotmányjogi panaszt 2021. augusztus 4. napján, majd a főtitkár felhívására 2021. november 4. napján kiegészítette azt. Egységes szerkezetű panaszkiegészítésében az Abtv. 27. § alapján a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.III.37.373/2021/2. számú végzését és a Budapest Környéki Törvényszék 6.K.702.531/2020/10. számú ítéletét egyaránt támadta. Az indítványozó szerint a támadott bírói döntések az alábbiak szerint ellentétesek az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésével, XV. cikk (1) bekezdésével, XXIV. cikk (1) bekezdésével, XXV. cikkével, valamint a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésével.

[6] Az indítvány a tisztességes hatósági eljáráshoz való jog sérelmét látta megvalósulni amiatt, hogy az eljárás során az a szerv hozott döntést a szülői felügyeleti jog felfüggesztése tárgyában, amely később a saját elfogultságát állapította meg, mindezt akkor, amikor a kizárásra vonatkozó kérelem már ismert volt előtte. Az indítványozó álláspontja szerint a hatóságok nem megfelelően értékelték a bizonyítékokat, gyermekét befolyásolták a meghallgatása során, őt pedig korlátozták abban, hogy az eljárás döntő bizonyítékául szolgáló szakvélemény vizsgálati anyagát és annak kiegészítését megismerhesse. Az indítványozó sérelemként fogalmazta meg továbbá egyrészt azt, hogy a gyámhivatal nem vizsgálta az eljárást megindító bejelentés valóságtartalmát, másrészt azt, hogy a hibás döntés az érdemi határozat meghozataláig fennmaradt. Az indítványozónak nem volt lehetősége az ítélet megváltoztatására, ami azt eredményezte, hogy éveken keresztül el volt zárva a gyermekétől, aki teljesen elidegenedett tőle. Mindez álláspontja szerint az észszerű határidő követelményét is sérti. Az indítványozó végül kifogásolja, hogy a bíróság nem adott magyarázatot arra, hogy mi indokolta az azonnali döntés meghozatalát, és megalázónak véli a bíróság által elrendelt felügyelt kapcsolattartást is.

[7] Az indítvány szerint a XV. cikk (1) bekezdésének sérelme valósult meg amiatt, hogy az eljárási cselekményeket kizárólag nők folytatták le, és a szülői felügyeleti jogot is rendszerint nők kapják. Úgy érzi, hogy a nemek közötti összetartás miatt számos akadályba ütközött, indítványait nem fogadták el. Az indítvány az Alaptörvény további megjelölt rendelkezései vonatkozásában önálló indokolást nem tartalmaz.

[8] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását vizsgálta meg.

[9] 2.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése alapján az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Kúria végzését az indítványozó perbeli jogi képviselője 2021. június 9-én vette kézhez, beadványát pedig 2021. augusztus 4. napján, elektronikus úton, határidőben terjesztette elő az elsőfokú bíróságnál.

[10] 2.2. Az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, így az indítvány e tekintetben is megfelel a törvényi feltételeknek. Az indítványozó jogosultnak és érintettnek is tekinthető, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő az Abtv. 27. §-ra alapított alkotmányjogi panaszát. Az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése [az alkotmányjogi panaszban tévesen IV. cikk (1) bekezdéseként megjelölt, de szövegszerűen azonosítható], XV. cikk (1) bekezdése, XXIV. cikk (1) bekezdése, XXV. cikke, valamint a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdései az alkotmányjogi panasz szempontjából Alaptörvényben biztosított jogoknak tekinthetőek, ekként azokra (az egyéb feltételek teljesülése esetén) alapozható alkotmányjogi panasz.

[11] Az Alkotmánybíróság rögzíti, hogy gyakorlata következetes a tekintetben, hogy az Alkotmánybíróságnak nincs hatásköre a közigazgatási aktusok közvetlen vizsgálatára, ha azokkal szemben biztosított a bírósági jogorvoslat lehetősége {3090/2015. (V. 19.) AB határozat, Indokolás [22]}. Nincs akadálya ugyanakkor annak, hogy az Alkotmánybíróság egy bírói döntés alaptörvény-ellenességét állapítsa meg az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésének sérelme miatt, ha a bíróság helybenhagy egy jogszabálysértő közigazgatási határozatot, ezzel mintegy „elfogadva" az alaptörvény-ellenességet {3071/2017. (IV. 19.) AB végzés, Indokolás [12]}. Ebből ugyanakkor az is következik, hogy az Alkotmánybíróság az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésének sérelmét csak áttételesen, az alkotmányjogi panasszal támadott bírói döntésen keresztül állapíthatja meg. Figyelemmel az alkotmányjogi panasz tartalmára, valamint figyelemmel a támadott bírói döntések megállapításaira, az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése és XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmét állító panaszelemet az Alkotmánybíróság

az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése keretei között értékelte, az indítványozó által állított alaptörvénysértések ugyanis az alkotmányjogi panasz értelmében a közigazgatási hatósági eljárással összefüggésben merültek fel.

[12] 2.3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. § szerinti követelményeknek megfelelő alkotmányjogi panaszt – egyéb feltételek megléte mellett – abban az esetben fogadja be, amennyiben az határozott kérelmet tartalmaz. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b)* pontja értelmében a kérelem akkor határozott, ha megjelöli az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét, az *e)* pont értelmében pedig a kérelemnek egyértelmű indokolást kell tartalmaznia arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel.

[13] Az indítványozó Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése, XV. cikk (1) bekezdése, XXV. cikke, valamint XXVIII. cikk (7) bekezdése sérelmét állító elemei tekintetében az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítványozó a hivatkozott alapjogokat megjelölte ugyan, alkotmányjogilag értékelhető érveléssel azonban nem fejtette ki, hogy meglátása szerint mi és mennyiben okozza a fenti alapjogok vélt sérelmét. A megsérteni vélt alaptörvényi rendelkezések sérelmének állítása azonban önmagában nem alapozza meg az alkotmányossági vizsgálatot, ehhez az is szükséges, hogy az indítványozó bemutassa a támadott bírói döntés és a megjelölt alaptörvényi rendelkezés tartalma közötti ellentétet, azaz a támadott végzés által okozott alapjogi sérelmet.

[14] Alkotmányossági összefüggéseket bemutató, érdemi vizsgálatot megalapozó indokolást a hivatkozott alapjogok tekintetében az indítvány nem tartalmaz, az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint pedig alkotmányjogilag értékelhető indokolás hiányában ezen indítványi elem nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b)* és *e)* pontja szerinti követelménynek, és ekként nem alkalmas érdemi elbírálásra {lásd például: 3022/2022. (I. 13.) AB végzés, Indokolás [20]}.

[15] Az indítvány a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdése szerinti követelményének ugyanakkor a XXIV. cikk (1) bekezdése állított sérelmével összefüggésben eleget tesz.

[16] 2.4. Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvényellenesség kételye, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés felvetése esetén fogadható be. E befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így azok fennállását az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.

[17] Az indítványozó a XXIV. cikk (1) bekezdésének sérelmét több okból is megvalósulni látta. Egyrészt sérelmezte, hogy egy, az eljárás során később kizárt szerv hozott döntést a szülői felügyeleti jog felfüggesztése tárgyában. Az indítványozó álláspontja szerint másrészt a hatóságok nem megfelelően értékelték a bizonyítékokat, gyermekét befolyásolták a meghallgatása során, őt pedig korlátozták abban, hogy az eljárás döntő bizonyítékául szolgáló szakvélemény vizsgálati anyagát és annak kiegészítését megismerhesse. Az indítványozó sérelemként fogalmazza meg továbbá, hogy álláspontja szerint a gyámhivatal nem vizsgálta az eljárást megindító bejelentés valóságtartalmát, továbbá a hibás döntés az érdemi határozat meghozataláig fennmaradt, ami meglátása szerint sérti az észszerű határidő követelményét. Az indítványozó végül sérelmezi a bíróság által elrendelt felügyelt kapcsolattartást.

[18] Az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésével összefüggésben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést nem vet fel, tekintettel az Alkotmánybíróságnak a tisztességes hatósági eljáráshoz való jogával kapcsolatos, kimunkált gyakorlatára.

[19] Az indítványozónak a kizárással összefüggésben felmerült sérelmei kapcsán az Alkotmánybíróság rögzíti, hogy hatósági eljárás során a kizárás szabályait az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (a továbbiakban: Ákr.) szabályozza. Az Ákr. megkülönböztet önálló és járulékos jogorvoslatot, az ügy érdemében hozott határozattal szemben mindig önálló jogorvoslati kérelemnek van helye, az eljárás során hozott végzés ellen csak akkor, ha törvény megengedi. A végzések elleni járulékos jogorvoslat azt jelenti, hogy vannak olyan végzések, amelyek ellen azonnali jogorvoslati kérelem nyújtható be, és vannak olyanok, amelyek felülvizsgálata csak halasztva, az eljárást lezáró döntés ellen igénybe vehető jogorvoslati kérelemben támadhatók. A kizárás szabályait az Ákr. 24. §-a rendezi. A (2) bekezdés szerint a kizárás tárgyában a hatóság vezetője dönt, szükség esetén más ügyintézőt jelöl ki, és arról is dönt, hogy meg kell-e ismételni azokat az eljárási cselekményeket, amelyekben a kizárt ügyintéző járt el. A kizárás mellett tehát az is döntést igényel, hogy – az ügy előrehaladottságától függően – a már teljesített, megtörtént eljárási cselekményeket meg kell-e ismételni. A kizárás tárgyában hozott végzés ellen önálló fellebbezésnek nincsen helye, az ügyben hozott határozat indokolásában azonban a kizárással kapcsolatos döntésre ki kell térni. A kizárás ténye önmagában nem teszi érvénytelenné

a kizárt személy által megtett eljárási cselekményeket, a kizárásról döntő vezetőnek kell mérlegelnie, mely eljárási cselekményeket érintette az, hogy utóbb kizárták az azokat megvalósító személyt az eljárásból. Ezt a szabályt az észszerűségen túl a hatékony eljárás alapelvi kívánalma is indokolttá teszi (Ákr. Kommentár).

[20] Más szóval az, hogy a kapcsolattartás felfüggesztéséről a kizárásról szóló döntés előtt hozott végzést a hatóság, a döntést nem teszi automatikusan érvénytelenné, a kizárás során ezt a hatóság vezetőjének értékelnie kellett a kizárásról hozott végzésben. Amennyiben az indítványozó ezzel nem ért egyet, azt a kapcsolattartás megváltoztatásáról szóló érdemi döntés elleni jogorvoslat során kifogásolhatja. Az Alkotmánybíróságnak egy, a kapcsolattartás felfüggesztéséről szóló végzés alapjogi vizsgálata során nincs lehetősége értékelni a kizárásról szóló döntés alkotmányos tartalmát. A panasz ezen elemét a fentiek okán az Alkotmánybíróság, figyelemmel az alkotmányjogi panaszra okot adó ügy tárgyára, nem vizsgálhatta.

[21] Ugyancsak nem vizsgálhatta az Alkotmánybíróság az indítványozónak észszerű idő követelményével, valamint a felügyelt kapcsolattartással összefüggésben állított sérelmeit, mert azok a kapcsolattartás megváltoztatásával összefüggésben hozott érdemi döntéssel kapcsolatban merülhetnek csak fel, nem pedig az alkotmányjogi panaszeljárás alapjául szolgáló döntéssel összefüggésben.

[22] A kizárással és az észszerű idő követelményén kívül pedig az indítványozó a tisztességes hatósági eljáráshoz való joggal összefüggésben kizárólag olyan törvényességi, valamint bizonyíték-értékelési kérdéseket kifogásol, amelyek vizsgálata törvényességi és nem alkotmányossági kérdésnek tekinthető, ekként az Abtv. 29. §-a alapján nem tartozik az Alkotmánybíróság hatáskörébe.

[23] „Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírósági határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogorvoslat nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna." {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]} Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint nem vizsgálja, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e ezeket a bizonyítékokat és érveket, illetve a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás, valamint az abból levont következtetés megalapozott-e {3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]; 3137/2017. (VI. 8.) AB végzés, Indokolás [10]}. Önmagában az a tény, hogy az indítványozó valamely kérdésben nem osztja az ügyben eljáró hatóságok, illetőleg bíróságok jogi álláspontját, illetőleg az indítványozó szerint valamely jogszabályi rendelkezést az eljáró hatóságok, illetőleg a bíróságok megsértettek, még nem veti fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, függetlenül az indítványozó érveinek helytállóságától vagy azok helytelenségétől.

[24] Az Alkotmánybíróság rögzíti, hogy a Budapest Környéki Törvényszék az ügy körülményeinek vizsgálata során megállapította, hogy a hatóság teljeskörűen feltárta a tényállást, és elegendő bizonyítékot szerzett be ahhoz, hogy egyértelműen megállapítsa az indítványozó felróható magatartását, valamint azt, hogy a kapcsolattartás jogával a gyermek, illetve a gyermeket nevelő személy sérelmére visszaélt. A bíróság szerint tehát a hatóság megalapozottan jutott arra a következtetésre, hogy a kapcsolattartást felfüggeszti addig, amíg a folyamatban lévő kapcsolattartás megváltoztatására irányuló kérelem tárgyában hozandó döntés véglegessé válik (Budapest Környéki Törvényszék ítélete, 4. oldal). Önmagában az a tény, hogy az indítványozó mindezeket vitatja, tényállás-megállapítási és bizonyíték-értékelési kérdésnek (és nem pedig alkotmányjogi kérdésnek) minősül, és ezért még nem indokolthatja a támadott döntések alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.

[25] A fentiek alapján az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítvány a XXIV. cikk (1) bekezdése sérelmét állító elemei sem a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, sem pedig alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést nem vetnek fel, ezért az indítvány ebben a vonatkozásban nem felel meg az Abtv. 29. §-a szerinti vagylagos követelmények egyikének sem.

[26] 3. Az Alkotmánybíróság a fentiek alapulvételével az alkotmányjogi panaszt – az Ügyrend 5. §-a alapján eljárva – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* és *h)* pontjai alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (3) bekezdésében foglaltakra is, visszautasította.

Budapest, 2022. április 26.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/3511/2021.

• • •